

Protocol

Schoolverzuim

**ter voorkoming van
voortijdig schoolverlaten**

een project van:

- scholen voor VO en BVE,
- leerplichtambtenaren en
- medewerkers van het Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

in de regio IJssel-Vecht

herziene versie

19 juli 2012

Inhoudsopgave

Vooraf	3
Wettelijk kader: Leerplicht en kwalificatieplicht	4
Schoolverzuim	5
Verzuimregistratie	6
Melden aan de leerplichtambtenaar	7
Regionale afspraken voor het VO	10
Melden bij het RMC	11
Hoe moet gemeld worden	12
Ziekteverzuim als signaal (ZAS)	13
Verantwoording	14

Bijlage

Verzuimkaart: Vaststellen soorten verzuim
Acties bij ongeoorloofd verzuim

Vooraf

Dit **verzuimprotocol** is het resultaat van een project van scholen voor V(S)O en BVE, van leerplichtambtenaren en van medewerkers van het Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC) in de regio IJssel-Vecht. Het is een van de projecten, die bekostigd zijn uit de programmagelden, die de overheid beschikbaar heeft gesteld om voortijdig schoolverlaten (VSV) terug te dringen. Uitgangspunt is, dat een goede verzuimaanpak en eenduidige afspraken binnen en tussen scholen een bijdrage aan vermindering van voortijdig schoolverzuim kan leveren.

Deze **herziene versie** is tot stand gekomen na schoolbezoeken op vrijwel alle scholen in de regio en na overleg met de leerplichtambtenaren. De opzet is, dat alle scholen en de afdelingen leerplicht van alle gemeentes in de regio IJssel-Vecht zich *verbinden* aan de *integrale invoering en toepassing* van dit protocol.

In een onderzoek door de inspectie van het onderwijs¹ worden een drietal stappen aangegeven in de verzuimregistratie:

1. **Verwerving** van de verzuimgegevens. Het gaat dan om de wijze waarop de school de aan- of afwezigheid van leerlingen vaststelt. Dat kan via absentenbriefjes, klassenboeken, chipkaarten, enz.
2. **Aggregatie** (verwerking) van de gegevens. Dit is het traject van opslag en ordening van de gegevens, zodat het als informatie per leerling beschikbaar is voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het verzuimbeleid.
3. **Interventies**. Dit betreft alle reacties, in eerste instantie vanuit de school, op het ongeoorloofd afwezig zijn van een leerling. Er kan daarbij onderscheid gemaakt worden tussen **pedagogische** en **wettelijke** interventies.

De eerste 2 stappen vallen grotendeels buiten dit protocol. Eenvormigheid is hier niet mogelijk, omdat scholen verschillende registratiesystemen hanteren en verschillende softwarepakketten voor de verwerking gebruiken. Wel zijn de scholen gebonden aan de wettelijke eisen die er gesteld worden aan de tijdigheid van de verwerving en verwerking. Verder zal elke school moeten vastleggen op welke wijze(n) de eerste 2 stappen plaats vinden en welke medewerkers voor die onderdelen verantwoordelijk zijn. Het verdient aanbeveling om hiervoor een schooleigen protocol te maken, dat in combinatie met dit protocol het gehele verzuimtraject vastlegt.

Dit protocol richt zich met name op de **interventies** en wil daarin voor de hele regio komen tot een voor iedereen geldende aanpak. Daarmee is naar ouders en leerlingen duidelijkheid over hoe de scholen omgaan met verzuim en voldoen de scholen aan hun horizontale verantwoording in deze. Vanaf komend schooljaar zijn alle scholen immers verplicht hun verzuimbeleid expliciet te publiceren. Bovendien is het binnen de school een nuttig hulpmiddel waarmee iedere betrokkene weet hoe in voorkomende gevallen te handelen.

We hebben ons niet beperkt tot de **wettelijk** verplichte interventies, maar nemen in een aantal gevallen ook afspraken op over andere maatregelen, bijvoorbeeld op het gebied van te laat komen en verzuimmelding, *voordat* de wettelijke norm is bereikt. Dat laat onverlet, dat op pedagogisch terrein de scholen ook een eigen beleid zullen voeren. Zeker als we daarbij denken aan behandeling van beginnend verzuim en signaal verzuim in de zorg advies teams (ZAT's).

Als toevoeging is ook het ZAS-programma (ziekteverzuim als signaal), waarmee op dit moment door een aantal scholen en de GGD IJsselland wordt gewerkt, in dit protocol opgenomen. Hoewel er geen wettelijke meldingsplicht aan ten grondslag ligt en het geen ongeoorloofd verzuim betreft, gaat het hier wel om een verzuiminterventie en maakt het op vergelijkbare wijze gebruik van de verzuiminformatie. En bovenal kan het een bijdrage leveren aan het terugdringen van voortijdig schoolverlaten.

Als bijlage is een **verzuimkaart** toegevoegd, die schematisch weergeeft welke soorten verzuim er zijn en hoe hiermee moet worden omgegaan. Het is daarmee een samenvatting van dit protocol en kan, eventueel in geplastificeerde vorm, verspreid worden onder alle medewerkers die met verzuim te maken hebben.

De tekst van dit protocol is te vinden op de site www.ijvaltnietuit.nl en wordt daar up-to-date gehouden. De bedoeling is dat u een link kunt plaatsen op uw eigen site.

¹ 'Melden van verzuim en voortijdig schoolverlaten'. Inspectierapport 2009-04. Maart 2009

Wettelijk kader: leerplicht en kwalificatieplicht

Leerplicht is de plicht die ouders en verzorgers hebben als het gaat om het schoolbezoek van hun kind. Zij moeten hun kind inschrijven op een school en ervoor zorgen dat het deze school ook daadwerkelijk bezoekt. Onder bepaalde voorwaarden kunnen jongeren vanaf twaalf jaar ook zelf verantwoordelijk worden gesteld voor hun schoolbezoek.

Ouders moeten weten hoe de school handelt als hun kind niet in de klas zit. Ook moeten zij op de hoogte zijn van het feit dat schoolverzuim strafbaar is.

We kunnen de volgende groepen onderscheiden:

1. Volledig leerplichtig

Vanaf de eerste schooldag van de maand na de 5^e verjaardag tot aan het eind van het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt of aan het einde van het 12de volledige gevolgde schooljaar. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot 1 augustus.

Herhaald of langdurig ongeoorloofd verzuim wordt gemeld aan de leerplichtambtenaar via het digitale verzuimloket.

2. Kwalificatieplichtig*

De kwalificatieplicht geldt, volgend op de volledige leerplicht, voor leerlingen/studenten die:

- a. nog geen 18 jaar zijn en
- b. nog geen startkwalificatie (een diploma havo, vwo of mbo op tenminste niveau 2) hebben behaald.

Zij zijn tot hun 18de verjaardag kwalificatieplichtig. Dit betekent concreet dat deze jongeren een onderwijsprogramma moeten volgen, dat is gericht op het behalen van een startkwalificatie.

Herhaald of langdurig ongeoorloofd verzuim wordt gemeld aan de leerplichtambtenaar via het digitale verzuimloket

3. Meldplichtig (18 – 23 jaar, maar nog geen startkwalificatie)

Bij leerlingen/studenten van 18-23 jaar zonder startkwalificatie gaat bij 30 dagen verzuim of eerder een melding naar de RMC via het digitale verzuimloket. Daarnaast worden leerlingen/studenten, die geen prestatiebeurs hebben, na een periode van vier weken verzuim apart gemeld bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) afdeling studiefinanciering (formulier "melding afwezigheid scholier / student").

Leerlingen / studenten tot 23 jaar, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, moeten eveneens gemeld worden.

4. Met startkwalificatie binnen het onderwijs

Het gaat om leerlingen/studenten met bijv. een havodiploma, die doorgaan op het vwo of mbo-leerlingen die na niveau 2 nog niveau 3 gaan doen.

Verzuim hoeft niet gemeld te worden via het verzuimloket. Elke school stelt hiervoor interne verzuimregels op.

5. BBL-leerlingen boven 23 jaar

Het gaat om studenten die 1 dag per week naar school gaan en 4 dagen per week werken. Verzuim hoeft niet gemeld te worden via het verzuimloket. Elke school stelt hiervoor interne verzuimregels op.

* Geldt niet voor jongeren met een diploma of getuigschrift van een praktijkschool. Daarnaast zijn er uitzonderingen voor jongeren met een verstandelijke of lichamelijke beperking.

Schoolverzuim

Wat is schoolverzuim?

Volgens de Leerplichtwet van 1969 wordt onderscheid gemaakt in **geoorloofd** en **ongeoorloofd** schoolverzuim:

Geoorloofd schoolverzuim

Verzuim met een geldige reden, zoals ziekte of verlof wegens buitengewone omstandigheden (na toestemming van de school of de leerplichtambtenaar).

Ongeoorloofd schoolverzuim

Verzuim zonder geldige reden. Dit verzuim dient meestal gemeld te worden aan de leerplichtambtenaar. Er kan op verschillende manieren een onderverdeling gemaakt worden. Wij kiezen voor de naamgeving die het Openbaar Ministerie en DUO hanteren:

- Ongeoorloofd **absoluut verzuim**: hiervan is sprake als een leerling niet bij een school of onderwijsinstelling staat ingeschreven².
Voor regels m.b.t. het uitschrijven van leerlingen in het VO verwijzen we naar de stroomschema's die te vinden zijn op www.duo.nl (DUO>zakelijk>melding afwezigheid)
- Ongeoorloofd **relatief verzuim**: hiervan is sprake als een leerling les- of praktijktijd verzuimt zonder geldige reden. Binnen deze categorie worden nog onderscheiden: *luxe* verzuim en *signaal* verzuim:
 - **luxe verzuim**: een leerplichtige jongere blijft zonder toestemming van school weg, vanwege extra vakantie of familiebezoek (altijd melden);
 - **signaal verzuim**: het verzuim is een uiting van achterliggende problematiek, waardoor de leerling niet goed op school kan functioneren (melden als het verzuim 16 uur of langer duurt in 4 schoolweken).

Beginnend verzuim

Naast bovenstaand onderscheid is het zinvol om ook *beginnend verzuim* als categorie te onderscheiden. Hierbij is geen sprake van verzuim, dat wettelijk verplicht gemeld moet worden, maar bestaat het risico dat het verzuim toeneemt of de oorzaak verergert. Het kan dan voor de leerling steeds moeilijker worden om naar school te gaan.

Wordt in dergelijke gevallen de situatie op tijd nader onderzocht, dan kan vaak voorkomen worden dat op zich geoorloofd verzuim alsnog problematisch signaal verzuim wordt.

Zo bestaat ook de mogelijkheid om leerlingen, die regelmatig te laat komen met een briefje, maar waarvan vermoed wordt dat er iets mis is, in te brengen in het ZAT. Daarna kan bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar actie ondernemen.

Leerlingen die vaak of lang reglementair verzuimen wegens ziekte kunnen in het VO gemeld worden bij de GGD in het kader van het ZAS-programma.

² Ouders /verzorgers zijn verplicht om een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere in te schrijven op een school/instelling. Wanneer zij dit niet doen is er sprake van absoluut verzuim (artikel 2 lid 1, artikel 4a, artikel 18 en artikel 19 van de Leerplichtwet 1969)

Verzuimregistratie

Het is cruciaal dat verzuim, inclusief te laat komen, goed geregistreerd wordt. Alleen zo ontstaat er inzicht in verzuimgedrag en is er een goede basis om actie te ondernemen.

Het actueel houden van een sluitende leerlingen- en verzuimadministratie is een wettelijk vastgelegde verantwoordelijkheid van iedere school.

De inspectie kan die verzuimadministratie tenminste één keer per jaar controleren om te bezien of de leerplicht voldoende gehandhaafd kan worden.

Scholen hanteren verschillende registratiewijzen. **De scholen die dit protocol hanteren registreren de volgende aspecten van verzuim volgens onderstaande matrix.** Alleen in speciale gevallen kan de schoolleiding hiervan afwijken:

Reden afwezigheid:

Spijbelen:

- betreft hele uren of dagen;
- reden onbekend of niet legitiem;
- reden achteraf gemeld.

Te laat komen:

- reden onbekend of niet legitiem.

Vrije dag / vakantie, zonder toestemming

- luxe verzuim

Bezoek (huis)arts, specialist e.d.

- niet gemeld conform regels

Ziekte

- niet gemeld conform regels (= ongedekt ziekteverzuim)

Schorsing

- melding bij inspectie en leerplicht bij meer dan 1 dag

Ziekte

- gemeld conform regels (= gedekt ziekteverzuim)

Langdurig ziekteverzuim (meer dan 2 weken aaneengesloten)

Frequent ziekteverzuim (vanaf 4x per jaar)

Bezoek (huis)arts, specialist e.d.

- gemeld conform regels

Vrije dag(en) met toestemming van schooldirecteur of leerplichtambtenaar (indien aangevraagd conform regels)

- i.v.m. vakantieverlof
- i.v.m. godsdienstige plichten
- i.v.m. andere gewichtige omstandigheden (begrafenis, bruiloft, jubileum, e.d.)

Te laat komen:

- reden bekend en legitiem.

Registeren als:

Ongeoorloofd verzuim

Ongeoorloofd verzuim

Ongeoorloofd verzuim

Ongeoorloofd verzuim

Ongeoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim
(mogelijk wel melding ZAS³)

Geoorloofd verzuim
(mogelijk wel melding ZAS)

Geoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim

³ Voorlopig alleen op VO-scholen, die aan de invoering meedoen

Melden aan de leerplichtambtenaar

De taak van een leerplichtambtenaar bevat vier basiselementen:

1. Maatschappelijke zorg verlenen aan jongeren van 5 tot 18 jaar om ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen;
2. Verzoeken om extra verlof en vrijstellingen behandelen;
3. Justitiële zaken afhandelen volgens de Leerplichtwet;
4. Beleid ondersteunen en (mee)ontwikkelen en voorlichting geven.

Leerplichtambtenaren zijn er dus niet alleen om overtreders van de Leerplichtwet vermanend op de vingers te tikken, maar vervullen ook een maatschappelijke zorgtaak. Het grootste gedeelte van de tijd zijn leerplichtambtenaren actief bezig een oplossing te vinden voor problemen die de schoolloopbaan van een leerling in gevaar kunnen brengen.

Ook maakt hij deel uit van de zorg advies teams (ZAT) op de scholen.

Wie worden gemeld aan de leerplichtambtenaar?

Volgens de wet dient ongeoorloofd verzuim van een leerling of student gemeld te worden via het digitale verzuimloket van DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs, voorheen Informatie Beheer Groep) aan de leerplichtambtenaar. Conform de in 2009 aangepaste leerplichtwet gaat het dan om leerplichtige of kwalificatieplichtige jongeren:

- waarbij sprake is van luxe verzuim of
- die minimaal 16 uren⁴ les- of praktijktijd⁵ in 4 opeenvolgende schoolweken⁶ hebben verzuimd of
- die minimaal 16 keer te laat zijn gekomen in 4 opeenvolgende schoolweken. Elke keer te laat komen wordt dus gelijkgesteld aan 1 uur ongeoorloofd verzuim.

Verder reageren leerplichtambtenaren op

- leerlingen met beginnend verzuim (na melding of bespreking in het ZAT)
- melding van verzuim of te laat komen beneden de wettelijk verplichte norm.

In dit laatste geval kunnen leerlingen al bij de leerplichtambtenaar aangemeld worden als ze:

- minder dan 16, maar 9 keer of meer niet of te laat in de les zijn verschenen. Zie hiervoor ook het schema op blz. 10

Voor het VO zijn regionaal afspraken gemaakt over de acties, die leerplichtambtenaren zullen ondernemen. Daartoe wordt van de scholen verwacht, dat ze aan de volgende voorwaarden heeft voldaan:

1. Iedere keer **te laat** wordt door school gesanctioneerd met minimaal 1 uur inhalen of een alternatieve pedagogische maatregel.

⁴ Een leerling kan op een lesdag maximaal 5 ½ uur verzuimen. Deze norm komt dus overeen met 3 gehele lesdagen

⁵ Van oudsher is "uren les- of praktijktijd" geïnterpreteerd als klokuren in het primair onderwijs en lesuren (dus uren korter dan een klokuur) in het voortgezet onderwijs. Die interpretatie vloeide voort uit de wijze waarop het onderwijs in de desbetreffende sectoren is georganiseerd. Er is geen reden deze interpretatie te wijzigen.

Bij roc's verschilt de wijze waarop het onderwijs is georganiseerd vaak per opleiding. Om die reden is besloten om voor het begrip "uren" in artikel 21a Leerplichtwet voor roc's in beginsel uit te gaan van klokuren. Slechts in die gevallen waarin alle opleidingen van een roc zijn georganiseerd in eenzelfde lesuren, wordt geteld met lesuren.

Dit betekent dat in de praktijk vrijwel alle scholen de omvang van het verzuim kunnen tellen op een manier die ze gewend waren.

⁶ Vier opeenvolgende lesweken is een periode van 4 weken die begint te tellen vanaf het eerste moment van afwezigheid van een leerling, op welke dag van de week dan ook. Voorbeeld: leerling verzuimt voor het eerst op een woensdag. Die woensdag begint dan de termijn van 4 weken te tellen en is vier weken later op een woensdag verlopen (formeel dinsdag om 24:00 uur).

2. Ieder uur ongeoorloofde **afwezigheid** wordt door school gesanctioneerd met minimaal 2 uur inhalen of een alternatieve pedagogische maatregel.
3. Na 3 uur afwezigheid of 3 keer te laat, worden de ouders schriftelijk geïnformeerd.
4. Vastleggen dat ouders deze informatie ontvangen hebben, b.v. een brief met handtekening voor gezien laten retourneren.
5. Na 6 uur afwezigheid of 6 keer te laat, vindt er persoonlijk contact met de leerling en ouders plaats. (Leg de gespreksuitkomsten vast in een gespreksverslag!).

De acties, die de leerplichtambtenaar onderneemt zijn, samen met de maatregelen van de scholen, in het schema in de volgende paragraaf weergegeven.

Wat doet de leerplichtambtenaar?

De leerplichtambtenaar stelt na een melding een onderzoek in en maakt een analyse van de problematiek. Vervolgens wordt er actie ondernomen zoals:

- Versturen van een waarschuwingsbrief
- Oproepen van ouders en/of leerling
- Bieden van kortdurende maatschappelijke hulp
- Een zorgmelding doen bij Bureau Jeugdzorg, of inschakelen van instanties zoals GGD, algemeen maatschappelijk werk, AMK, sociaal-cultureel werk en politie.
- Melden bij de sociale verzekeringsbank
- Verwijzen naar Bureau Halt⁷
- Opleggen van een dwangsom

Soms zijn leerplichtambtenaren genoodzaakt de officier van justitie in te schakelen. Een proces verbaal (PV) wordt opgemaakt, als aantoonbaar sprake is van gebrek aan goede wil bij de ouders/verzorgers van de leerling of bij de leerling zelf indien deze 12 jaar of ouder is.

Tenslotte kan de leerplichtambtenaar een school, die zijn verplichtingen niet nakomt, aanspreken via de inspectie voor het onderwijs.

Wanneer melden?

De scholen dienen zo spoedig mogelijk bovenstaand ongeoorloofd verzuim te melden. Daartoe verdient het aanbeveling tenminste wekelijks in de leerlingenadministratie na te gaan welke leerlingen of studenten aan bovenstaande normen voldoen.

Scholen dienen binnen 7 dagen een in- of uitschrijving bij de woongemeente van de jongere te melden (artikel 27b van de Wet op het voortgezet onderwijs en artikel 18, lid 1 Leerplichtwet 1969). Daar wordt gecontroleerd of de jongere leerplichtig of kwalificatieplichtig is. Absoluut verzuim kan dus niet door scholen geconstateerd worden. Wel dienen scholen alleen een leerplichtige of kwalificatieplichtige leerling of student uit te schrijven, als die op een andere onderwijsinstelling is ingeschreven.

Wanneer wordt er niet gemeld aan de leerplichtambtenaar.

In de volgende situaties is er sprake van geoorloofd verzuim, dat niet gemeld hoeft te worden, maar waarover soms wel overleg nodig is met de leerplichtambtenaar.

Verlof buiten de schoolvakanties

Soms vragen ouders/verzorgers voor hun kind verlof buiten de schoolvakanties aan, bijvoorbeeld:

- om buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan;
- om plichten te vervullen, voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging;
- wegens andere gewichtige omstandigheden.

In dergelijke gevallen moet (waar mogelijk) ruim van tevoren een schriftelijk verzoek worden ingediend bij de directeur van de school. Als de aanvraag voor extra verlof niet meer dan tien dagen binnen één schooljaar betreft, beslist de directeur of het verlof kan worden verleend. De afwijzing of toekenning dient altijd schriftelijk te gebeuren. Bij meer dan 10 dagen beslist de leerplichtambtenaar over de aanvraag.

⁷ Te laat komen zal doorgaans, als HALT nog niet eerder is opgelegd, uiteindelijk met een HALT straf gesanctioneerd worden.

Bij de beoordeling van bovenbedoelde aanvragen voor extra verlof dient de school zich te houden aan een aantal wettelijke richtlijnen:

Vakantieverlof

Dit kan worden verleend, indien het door de specifieke aard van het beroep van één van de ouders/verzorgers slechts mogelijk is om buiten de schoolvakanties met hun kind(eren) op vakantie te gaan. Hiertoe moet een schriftelijk verzoek worden ingediend, dat gepaard gaat met een werkgeversverklaring.

Binnen deze voorwaarde mag het vakantieverlof:

- één maal per schooljaar plaatsvinden en maximaal tien schooldagen bedragen;
- niet plaatsvinden in de eerste twee lesweken van het schooljaar.

(Bovenstaande op basis van artikel 13a, Leerplichtwet.)

Vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging

Ouders/verzorgers en jongeren worden vrijgesteld van de verplichting de school te (laten) bezoeken, indien dit wordt verhinderd door vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging. Een beroep op deze regel kan slechts worden gedaan, indien de directeur uiterlijk twee dagen vóór de verhindering daarvan in kennis is gebracht.

(Bovenstaande op basis van artikel 11 en 13, Leerplichtwet.)

Andere gewichtige omstandigheden

Een verzoek om verlof wegens andere gewichtige omstandigheden (voor maximaal tien schooldagen per schooljaar) dient vooraf of uiterlijk binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering aan de directeur te worden voorgelegd. (Bovenstaande op basis van artikel 11 en artikel 13b, Leerplichtwet.)

In de praktijk komen de volgende invullingen voor:

- voor het voldoen aan een wettelijke verplichting, voor zover dit niet buiten de uren kan geschieden;
- voor verhuizing, voor ten hoogste één dag;
- voor het bijwonen van een huwelijk van bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad, voor één of ten hoogste twee dagen (afhankelijk van de vraag of het huwelijk in of buiten de woonplaats van de leerplichtige wordt gesloten);
- bij ernstige ziekte van ouders of bloed- en aanverwanten tot en met de vierde graad, duur in overleg met de directeur;
- bij overlijden van bloed- en aanverwanten in de eerste graad voor ten hoogste vier dagen; van bloed- en aanverwanten in de tweede graad voor ten hoogste twee dagen; van bloed- en aanverwanten in de derde of vierde graad voor ten hoogste één dag;
- bij zwangerschap of bevalling, duur in overleg met de directeur (zie protocol schoolgaande zwangeren en tienermoeders op www.voortijdigschoolverlaten.nl);
- bij ambtsjubilea (25, 40, 50 jaar) en huwelijksjubilea (12½, 25, 40, 50, 60 jaar) van bloed- en aanverwanten tot en met de vierde graad, voor ten hoogste één dag;
- bij (andere) calamiteiten en redenen die buiten de wil van ouders of leerlingen is gelegen.

Regionale afspraken voor het VO

Uit schoolbezoeken naar aanleiding van de eerste versie van het verzuimprotocol is gebleken, dat er behoefte is aan meer eenduidigheid, zowel bij de acties van scholen als bij de leerplichtambtenaren, na een melding. Bovendien bleken de afspraken uit de eerste versie niet werkbaar in de praktijk.

Het gaat daarbij uitdrukkelijk om afspraken over meldingen, **voordat** er sprake is van een **wettelijke** verplichting.

De achterliggende gedachte is, dat vroegtijdig ingrijpen bij spijbelen en veelvuldig te laat komen erger kan voorkomen.

De keuze uit een drietal modellen, die aan de scholen en aan de leerplichtambtenaren is voorgelegd, gaf in beide groepen een ruime meerderheid voor onderstaand model. Ook de verantwoordelijke wethouders van de gemeenten in de regio kiezen hiervoor.

Daarbij is sprake van een beperkt aantal waarschuwingen, waarbij de verwachting is uitgesproken, dat na enige gewenning het aantal overtredingen zal verminderen.

Scholen kunnen de keuze maken om te laat komen en spijbelen samen te nemen, of voor elke overtreding een aparte telling te hanteren.

Verder zullen scholen genuanceerd kunnen omgaan met bijzondere gevallen. Zo kan een leerling die op 1 dag 7 uur spijbelt, wel eerst de eerste waarschuwing (behorende bij 3 uur) krijgen.

Totaal aantal uren ongeoorloofd verzuim en/of te laat komen per schooljaar	School (Interventies)	Leerplichtambtenaar (Interventies)
Te laat	- Registreert - 1 uur inhalen of alternatieve pedagogische maatregel	↓
Ieder uur verzuim	- Registreert - Tijd dubbel inhalen of alternatieve pedagogische maatregel	↓
3	- Ouders schriftelijk informeren - Brief met handtekening door ouders/verzorgers laten retourneren	↓
6	- School heeft een gesprek met ouders - Afspraken schriftelijk vastleggen - Waarschuwing voor inschakelen leerplicht bij herhaling	↓
9	- Meldt bij verzuimloket - School informeert de leerplichtambtenaar over bovenstaande afspraken - School informeert ouders over melding	↓ - Krijgt melding via verzuimloket (1 ^e melding) - Uitnodiging gesprek → Officiële waarschuwing
12	- Meldt bij verzuimloket - School informeert ouders over melding	↓ - Krijgt melding via verzuimloket (2 ^e melding) - Maatregel: Halt
≥16	- Meldt bij verzuimloket - School informeert ouders over melding Bij verzuim vanaf 16 uur <i>binnen 4 weken</i> is het wettelijk verplicht te melden	↓ Krijgt melding via verzuimloket (3 ^e melding) - Maatregel: PV Als het Halt-traject nog loopt, dan voegen → de leerling krijgt extra uren opgelegd. Voegen niet meer mogelijk, dan wordt het PV.

Melden aan het Regionale Meld- en Coördinatiepunt

Doel van het RMC is voortijdig schoolverlaters (VSV'ers) te registreren en te helpen om, op een manier die bij hen past, weer te gaan leren (en een startkwalificatie te behalen) of te gaan werken in combinatie met een opleiding. Op die manier wordt het aantal voortijdig schoolverlaters dat zonder startkwalificatie instroomt op de arbeidsmarkt teruggedrongen.

Wie worden gemeld aan het RMC?

1. degene op wie de kwalificatieplicht niet meer van toepassing is, die de leeftijd van 23 jaren nog niet heeft bereikt en die nog niet in het bezit is van een diploma vwo, havo of een diploma overeenkomstig niveau 2 van de WEB.
2. degene zonder startkwalificatie, die het onderwijs aan de school gedurende een aaneengesloten periode van tenminste een maand of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt, of bij de school wordt uitgeschreven of verwijderd.

Er zijn echter uitzonderingen, want onder een voortijdig schoolverlater wordt *niet* verstaan, degene die in het bezit is van een getuigschrift van het praktijkonderwijs of van een diploma van een opleiding overeenkomstig niveau 1 van de WEB én binnen een bepaalde periode werkzaam is op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst.

Dit gebeurt binnen het wettelijk kader van de volgende RMC regelingen: de WVO Wet Voortgezet Onderwijs (artikel 118g); de WEC Wet Expertise Centra (162 a) en de WEB Wet Educatie en Beroepsopleiding (artikel 8.3.1).

Wat doet de RMC-consulent?

Als er een melding bij het RMC binnenkomt worden de volgende stappen ondernomen: Indien de informatie die beschikbaar is incompleet is krijgt de jongere een standaardbrief met een vragenformulier met het verzoek deze terug te zenden. Als een jongere binnen een week niet reageert wordt (telefonisch) contact met de jongere opgenomen Dit gebeurt ook wanneer de jongere het formulier wel terugstuurt, maar aangeeft behoefte te hebben aan een gesprek om samen te zoeken naar een passend opleidingstraject.

In de volgende gevallen wordt geen standaardbrief met vragenformulier verzonden maar wordt de jongere direct uitgenodigd als:

- de jongere niet op school zit en niet aan het werk is.
- de jongere gemeld is door een collega uit het Jongerenpunt
- een jongere besproken is in een ZAT

Als een jongere werkt wordt (telefonisch) contact opgenomen door de RMC-consulent om te proberen de jongere te stimuleren tot het volgen van een BBL-opleiding of een cursus (interne opleiding). De consulent gaat zo nodig ook in overleg met de werkgever om dit te stimuleren.

In de praktijk is het zo dat een leerling vaak al een tijd verzuimd heeft voor hij wordt uitgeschreven door een school / instelling. Vervolgens duurt het vaak een aantal weken voordat de melding bij het RMC is, waarna het RMC de student kan benaderen. Op het moment dat eerder (bij twee weken ongeoorloofd verzuim) knelpunten worden gesignaleerd op school of bij ketenpartners of gemeld in een ZAT, kan de student ondersteuning worden geboden om i.p.v. uitval, doorstroom naar een passend scholingstraject te realiseren.

Wanneer melden?

- Bij voorkeur na twee weken ongeoorloofd schoolverzuim, zodat binnen de wettelijk termijn van 30 dagen ongeoorloofd schoolverzuim ingegrepen kan worden.
- Onmiddellijk bij schorsing/verwijdering of uitschrijving.

Hoe moet gemeld worden

Het verzuimloket

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, voorheen Informatie Beheer Groep) verzocht een applicatie te ontwikkelen waarmee door instellingen op een uniforme manier verzuimmeldingen gedaan kunnen worden.

De meldingen die door een school worden gedaan met behulp van dit verzuimloket kunnen door de leerplichtambtenaren en RMC-consulenten met behulp van dezelfde applicatie geraadpleegd en in behandeling worden genomen. Het verzuimloket kan ook worden gebruikt om het contact tussen melder en behandelaar tot stand te brengen. Dit alles om schooluitval terug te dringen. De scholen zijn **verplicht** om van deze manier van melden gebruik te maken. Het alleen rechtstreeks melden bij de leerplichtambtenaar is niet toegestaan.

Wie is de melder?

Binnen elke deelnemende school dient te worden aangegeven, wie als opdrachtgever verantwoordelijk is voor de meldingen bij het verzuimloket (b.v. de teamleider of de zorgcoördinator of de verzuimcoördinator) en wie de opdracht uitvoert (b.v. medewerker leerlingenadministratie). Hiermee wordt bereikt, dat voor de leerplichtambtenaar of de RMC-consulent duidelijk is, met wie contact moet worden opgenomen.

Wat gebeurt er met de melding?

De leerplichtambtenaar of de RMC-consulent neemt de melding in behandeling. Gewoonlijk wordt er dan met de meldende school contact opgenomen.

De status van de verzuimafhandeling (In behandeling / Ter kennisgeving aangenomen / Afgesloten) wordt vervolgens aan het verzuimloket gemeld, zodat de scholen die afhandeling kunnen volgen.

Bij "Afgesloten" wordt voortaan ook vermeld welke situatie daarop van toepassing is.

Voor gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de handleiding voor gebruik van het verzuimloket op de site van DUO (www.duo.nl) (DUO>zakelijk>verzuim)

Terugkoppeling door DUO

Alle scholen ontvangen regelmatig op hun beveiligde deel van de DUO-site een terugkoppeling van de meldingen. Maandelijks worden de verzuimgegevens gerapporteerd, maar ook gegevens verstrekt over de vertrokken leerlingen, die nog niet elders zijn ingeschreven. Dit geeft de scholen de mogelijkheid, om deze potentiële VSV'ers alsnog te benaderen.

Daarnaast wordt er elk jaar in februari een lijst met namen (NenR-lijst) gepubliceerd, waarop de voorlopige VSV'ers van het afgelopen schooljaar staan vermeld.

Ziekteverzuim als signaal (ZAS)

Wat houdt ZAS in?

Als school lukt het niet altijd om een duidelijk beeld te krijgen van de achtergronden van een ziekmelding en ook de leerplichtambtenaar kan hier niet altijd mee uit de voeten. ZAS voorziet in een werkwijze waarbij de eigen jeugdarts van de school extra beschikbaar is om bij zorgwekkend ziekteverzuim door te vragen naar achterliggende problematiek. De jeugdarts treedt daarbij op als “de bedrijfsarts” voor de leerlingen van de school in nauwe samenwerking met de mentoren/leerlingenbegeleiders van de school, de leerplichtambtenaar en het zorg- en adviesteam van de school. De jeugdarts zal betreffende leerling eventueel samen met de ouders/verzorgers oproepen. In een gesprek wordt geprobeerd het probleem helder te krijgen, waarna advisering en zo nodig verwijzing volgt.

Voor alle duidelijkheid: de ZAS procedure maakt in die zin geen deel uit van dit protocol, dat het geen verplichting tot deelname inhoudt. Bovendien gaat het gewoonlijk om geoorloofd verzuim, omdat de ziekte wel gemeld is door de ouders. Toch is ze opgenomen, omdat het o.i. een goede aanvulling is op de rest van het protocol en dezelfde intentie heeft, n.l. uiteindelijk voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

Wanneer melden?

Een leerling wordt gemeld bij het volgende ziekteverzuim:

- langdurig, d.i. meer dan 2 weken aaneengesloten, of
- frequent, d.i. 4^e maal binnen een lopend schooljaar,

tenzij er een afdoende verklaring voor het ziekteverzuim is.

Hoe melden?

Aanmelding van een leerling gebeurt door het leerlingnummer te vermelden op het digitale aanmeldings- en terugkoppelingsformulier van de GGD IJsselland.

Dit formulier wordt, met als bijlage de actuele verzuimstaat van de leerling, naar het mailadres van de jeugdarts gestuurd.

Wie meldt?

Binnen elke deelnemende school dient te worden aangegeven, wie verantwoordelijk is voor de meldingen bij de GGD (b.v. de zorgcoördinator of de leerlingbegeleider).

Bovendien dient duidelijk omschreven te zijn hoe de procedure verloopt:

- vanaf de verzuimregistratie,
- via de bepaling of er sprake is van overschrijding van de norm,
- tot en met de beoordeling of er onvoldoende verklaring voor het verzuim is.

Verantwoording

Bovenstaand protocol is het resultaat van het werk binnen de projectgroep *Verzuimprotocol*. In 2009 heeft de werkgroep een analyse gemaakt van een aantal bestaande protocollen en infobladen. Verder is de nieuwste regelgeving verwerkt en is aansluiting gezocht met afspraken die zijn gemaakt in het overleg van leerplichtambtenaren en Openbaar Ministerie. Tenslotte is gebruik gemaakt van de ervaringen van de leden van de projectgroep met de verzuimpraktijk in de eigen scholen voor VO en MBO. Daarbij is er bewust voor gekozen naar leerlingen / studenten en hun ouders verzuim en te laat komen een serieuze plaats in de school te geven. Daarom willen wij onjuist of te laat gemeld verzuim als ongeoorloofd betitelen. Wij verwachten ook van de scholen, dat ze met verzuimmeldingen serieus en consequent omgaan en een afgesproken sanctiebeleid hanteren.

Vervolgens hebben we het gebruik van het in 2010 verschenen protocol gevolgd door zo veel mogelijk scholen te bezoeken, samen met de leerplichtambtenaar. De gevoerde gesprekken en de kijk in de praktijk hebben ons geleerd, dat met name de aanpak in het voorwettelijke traject niet goed uitvoerbaar was.

Er zijn daarop een aantal voorstellen gedaan naar de scholen en de leerplichtambtenaren. Dat heeft geresulteerd in een nieuwe set afspraken, speciaal voor het VO, die door een grote meerderheid van beide groepen wordt gesteund. Tevens is duidelijk geworden, dat er in het VO nog heel weinig gebruik wordt gemaakt van de DUO terugkoppeling, om zicht te krijgen op de eigen VSV'ers. Daardoor ontbreekt het ook aan gerichte aanpak op dat terrein. Wel is ondertussen het gebruik van het verzuimloket goed ingeburgerd.

Wij hopen dat deze nieuwe versie van het protocol weer een levend document wordt. Bruikbaar voor alle betrokkenen en in de toekomst aangepast, zowel aan veranderingen in de regelgeving als aan ervaringen uit de dagelijkse praktijk. Het protocol is terug te vinden op de VSV-website van de regio IJssel-Vecht: www.ijvaltnietuit.nl.

De projectgroep, zoals die op dit moment is samengesteld:

Jannita Boetes, Landstede
Monique van Esterik, RMC IJssel-Vecht
Ruud van Leeuwen, AOC De Groene Welle
Charles Nuchelmans, Deltion College
Roy Smit, gemeente Zwolle
Geury de Vries, CC de Noordgouw
Bob Wissink (projectleider), Thorbecke scholengemeenschap